

KIRJALLINEN KYSYMYS 285/2013 vp

Vaihtoehtoisten maailman synty -teorioiden liittäminen opetussuunnitelmaan

Eduskunnan puhemiehelle

Tieteen tarkoituksena on saada tietoa ympäröivästä maailmasta. Tavoitteena ei ole saada selville lopullista totuutta, vaan esittää teorioita ja hypoteeseja. Tiede on merkittävä menetelmä todellisuuden ymmärtämisessä, koska se korjaa itseään. Tieteellisen tutkimuksen pohjalta on syntynyt teoria eliökunnan synnystä sekä ihmisen biologisesta evoluutiosta. Evoluutioteoria on tällä hetkellä maailman syntyteorioista se, jota yleisesti pidetään validina.

Valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaan perusopetuksen arvopohjana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Tämän lisäksi jokaiseen oppiaineeseen liittyvät omat, sille ainekselle määritellyt oppimistavoitteet.

Teoriaa eliökunnan synnystä ja ihmisen evoluutiosta käsitellään perusopetuksen 7.—9. luokilla biologian oppimäärässä ja vastaavasti 1.—5. luokilla osana Raamatun alkukertomuksia evankelisluterilaisen uskonnon oppimäärässä. Biologian opetussuunnitelma pohjautuu evoluutioteoriaan, kun taas uskonnon opetussuunnitelma tarjoaa sille syvemmän arvopohjaisen merkityksen, luomiskertomuksen.

Valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti biologian opetuksessa tutkitaan elämää, sen ilmiöitä ja edellytyksiä (OPS,

7.8, s. 172). Biologian opetus on siis tutkivaa opetusta. Historian opetuksen tehtävänä puolestaan on ohjata oppilasta kasvamaan vastuulliseksi toimijaksi, joka osaa käsitellä oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä kriittisesti (OPS, 7.13, s. 222). Evoluutioteoriaa voitaisiin pitää eräänä historiallisena ilmiönä, vaikka sitä opetetaankin osana luonnontieteitä.

Opetussuunnitelman perusteet siis kannustavat ja myös vaativat opettajaa auttamaan oppilasta itse arvioimaan kriittisesti vastaanottamaansa tietoa sekä itse tutkimaan ja löytämään vastauksia. Kun biologian opetussuunnitelma esittää vain yhden teorian maailman synnystä, tämä tavoite ei pääse täysin toteutumaan. Olisi tärkeää, että oppilaille tarjottaisiin kriittistä pohdintaa varten myös vaihtoehtoisia teorioita, kuten teoria luomisesta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukainen oppimistavoite tutkivasta ja kriittisestä oppijasta voi toteutua ja vaihtoehtoiset teoriat maailman synnystä otetaan opetussuunnitelmassa huomioon?

Helsingissä 10 päivänä huhtikuuta 2013

Mika Niikko /ps

Versio 2.0

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mika Niikon /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 285/2013 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukainen oppimistavoite tutkivasta ja kriittisestä oppijasta voi toteutua ja vaihtoehtoiset teorit maailman synnystä otetaan opetussuunnitelmassa huomioon?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valtioneuvosto antoi 28.6.2012 asetuksen perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012). Opetushallitus on käynnistänyt valtioneuvoston asetuksen pohjalta esiopetuksen, perusopetuksen ja lisäopetuksen opetussuunnitelman perusteiden uudistustyön. Opetussuunnitelman perusteet uudistetaan vuoden 2014 loppuun mennessä siten, että uusien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti laadittujen paikallisten opetussuunnitelmien mukaiseen opetukseen siirrytään viimeistään 1.8.2016 lukien.

Opetussuunnitelman perusteiden uudistamisen tavoitteena on edistää kaikkien oppilaiden mielekäästä oppimista syventämällä oppimiskäsitystä sekä vahvistamalla edellytyksiä tietoa luovaan, yhteisölliseen ja oppilaiden tarpeet huomioon ottavaan oppimiseen monipuolisessa oppimisympäristössä. Osana käynnissä olevaa opetussuunnitelman perusteiden uudistamistyötä valmistellaan ehdotus opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviksi oppimiskäsitystä, oppimisympäristöä, työtapoja ja opetusmenetelmiä sekä op-

pilaan arviointia koskeviksi osuuksiksi. Esitystä valmistelevan työryhmän tulee erityisesti tarkastella, miten kuvattu oppimiskäsitys ilmenee opetussuunnitelman perusteiden muilla osa-alueilla, myös oppiaineiden kuvauksissa.

Evoluutio kuuluu voimassa olevien opetussuunnitelman perusteiden (2004) mukaan peruskoulussa opiskeltaviin biologian opetuksen keskeisiin sisältöihin ja evoluutiota käsitellään perusopetuksen vuosiluokilla 7—9. Evoluutioteoria ei ole teoria maailman synnystä vaan teoria eliökunnan kehittymisestä. Eri uskontojen luomiskertomukset elämän synnystä eivät ole tieteellisessä mielessä teorioita, eikä niitä siten voida esittää myöskään vaihtoehtoisina teorioina elämän synnystä tai kehittymisestä. Perusteiden mukaan biologian opetuksen yhtenä tavoitteena on, että oppilaat tutustuvat evoluutioon. Perusteissa mainitaan "Elämä ja evoluutio" yhtenä biologian opetuksen sisältöalueena. Kyseiseen sisältöalueeseen kuuluvat seuraavat evoluutiota koskevat aihealueet: eliökunnan synty ja kehitys sekä eliökunnan järjestelmä, ihmisen biologinen ja kulttuurinen evoluutio sekä ihmislajin ominaispiirteet. Perusopetuksen opetussuunnitelmia laadittaessa eri asiantuntijatahoilta pyydetty lausunnot osoittivat, että perusopetuksen biologiasa käsiteltävää evoluutiosisältöaluetta ja siihen liittyviä osaamisen kriteereitä on pidetty onnistuneina.

Perusopetuksen biologian opetuksessa evoluutioon tutustutaan luonnontieteellisestä näkökulmasta tuomalla esille niitä tutkimustuloksia, joita luonnontieteissä evoluutiota koskien on saatu. Biologian opetuksessa evoluutiota tarkastellaan lajinkehityksenä, populaatioiden ja lajien vähittäisenä muuttumisena. Uusimpaan luonnontieteelliseen tutkimukseen perustuen peruskoulun

biologian opetuksessa ei ole syytä muuttaa evoluutiota koskevaa käsittelyä.

Evoluutio ei kuulu voimassa olevien opetussuunnitelman perusteiden (2004) mukaan peruskoulussa opiskeltaviin uskonnon opetuksen keskeisiin sisältöihin. Vuosiluokilla 1—5 uskonnoissa on alku- ja patriarkkakertomuksiin tutustuminen, mutta tässä kohdassa maailman synty -teorioihin ei oteta kantaa. Vaikka evoluutio ei sellaisenaan kuulu perusteiden mukaan uskonnon (uskontojen) opetukseen tavoitteena tai sisältönä, oppilaat kohtaavat teeman vuosiluokilla 6—9 käsiteltäessä Pyhiä kirjoituksia ja siellä maailman syntyä. Perusteissa mainitaan "Raamattu / Pyhät kirjat" yhtenä uskonnon opetuksen sisältöalueena. Kyseiseen sisältöalueeseen kuuluvat seuraavat evoluutiota koskevat aihealueet: maailman synty ja kehitys, uskonnon ja kulttuurin kehittyminen sekä ihminen uskonnollisena olentona. Muussa kohdassa evoluutiota tai maailman synty -teorioita ei käsitellä. Lukiossa asiaa tarkastellaan hyvinkin perusteellisesti.

Voimassa olevien opetussuunnitelman perusteiden (2004) mukaan luonnon rakenteita ja mitasuhteita opiskellaan fysiikassa perusopetuksen vuosiluokilla 7—9. Tässä yhteydessä myös maa-

ilmankaikkeuden syntyä alkuräjähdysteorian mukaan voidaan käsitellä. Perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisia tavoitteita ja perusopetuksen tuntijakoa koskevan asetuksen (422/2012) mukaisesti opetettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon. Uskonnolliset käsitykset maailman tai maailmankaikkeuden synnystä eivät ole teorioita vaan eri uskonnoissa hyväksyttyjä kertomuksia maailman synnystä. Näin ollen niitä ei voida myöskään esittää vaihtoehtoisina teorioina maailmankaikkeuden synnystä.

Uskonnon opetuksessa maailman syntyä tarkastellaan ihmisestä ja hänen toiminnastaan lähtien, ei luonnontieteellisenä ilmiönä. Perusopetuksen ylemmillä vuosiluokilla vaihtoehtoiset käsitykset maailman synnystä tulevat esiin keskusteluissa, ei edellä todetun mukaisesti tavoitteissa tai sisällöissä. Käsityksiä maailman synnystä esitellään sellaisina kuin ne ovat. Raamatun kertomusten kohdalla luomiskertomuksen esitellään olevan sen ajan ihmisille kirjoitettu historiallinen selitys maailman synnystä, ei kertomus tieteellisestä maailman synnystä. Uusimpaan tieteelliseen tutkimukseen perustuen perusopetuksen uskonnonopetuksessa ei ole syytä muuttaa maailman syntyä koskevaa käsittelyä.

Helsingissä 13 päivänä toukokuuta 2013

Opetusministeri Jukka Gustafsson

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 285/2013 rd undertecknat av riksdagsledamot Mika Niikko /saf:

Vad tänker regeringen göra för att kunskapsmålet för en undersökande och kritiskt tänkande elev kan uppnås utifrån grunderna för den riksomfattande läroplanen och för att alternativa teorier om världens uppkomst ska beaktas i läroplanen?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Statsrådet har den 28 juni 2012 utfärdat en förordning om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen (422/2012). Utbildningsstyrelsen har på basis av statsrådets förordning startat en översyn av grunderna för den läroplan som iakttas i förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och påbyggnadsutbildningen. Läroplansgrunderna revideras fram till utgången av 2014 på så sätt att skolorna ska övergå till att arbeta enligt lokalt utarbetade läroplaner som bygger på de nya läroplansgrunderna senast från den 1 augusti 2016.

Målet för översynen av läroplansgrunderna är att främja ett meningsfullt lärande för alla elever genom att fördjupa synen på kunskap och lärande samt stärka förutsättningarna för lärandet som en individuell och social process som beaktar elevernas behov i en mångsidig pedagogisk miljö. Som ett element i det pågående arbetet med att revidera läroplansgrunderna bereds ett förslag med olika avsnitt, som tas in i läroplanen och be-

handlar synen på kunskap och lärande, den pedagogiska miljön, verksamhetskulturen och arbetsmetoderna i undervisningen samt bedömningen av elevens studieprestationer. Arbetsgruppen som bereder förslaget ska i synnerhet granska på vilket sätt den ovan nämnda synen på kunskap och lärande kommer fram i läroplansgrunderna på andra delområden, likaledes i beskrivningen över läroämnena.

Enligt de gällande grunderna för läroplanen (2004) ingår evolutionen i det centrala innehållet i biologiundervisningen i grundskolan och behandlas inom den grundläggande utbildningen i årskurserna 7–9. Evolutionsteorin är inte någon teori om världens uppkomst, utan en teori om hur samtliga levande organismer har utvecklats. Skapelseberättelserna om livets uppkomst i olika religioner är inte teorier i vetenskapligt hänseende, de kan således inte heller läggas fram som alternativa teorier om livets uppkomst eller utveckling. Enligt läroplansgrunderna är ett av biologiundervisningens mål att eleverna får en inblick i evolutionen. I grunderna nämns "Livet och evolutionen" som en studiehelhet i biologiundervisningen. Ifrågavarande studiehelhet omfattar följande lärandeobjekt som rör evolutionen: den levande naturens uppkomst, utveckling och struktur, människans biologiska och kulturella evolution samt den mänskliga artens särdrag. Vid beredningen av läroplanerna för den grundläggande utbildningen har det framgått av de utlåtanden som olika experter lämnat på begäran att innehållet i helheten som behandlar evolutionen i biologiundervisningen och de anknytande kunskapskriterierna har ansetts vara lyckade.

I biologiundervisningen i den grundläggande utbildningen får eleverna orientera sig om evolutionen i ett naturvetenskapligt perspektiv genom

att undervisningen tar upp sådana forskningsresultat som man fått fram gällande evolutionen. I biologiundervisningen granskas evolutionen i form av arternas utveckling och populationernas och arternas successiva förändring. På basis av den senaste naturvetenskapliga forskningen är det inte skäl att ändra behandlingen av evolutionen i biologiundervisningen i grundskolan.

Evolutionen ingår inte enligt de gällande grunderna för läroplanen (2004) som något centralt element i den religionsundervisning som eleverna ges i grundskolan. Religionsundervisningen i årskurserna 1—5 gör eleverna förtrogna med skapelse- och patriarkberättelserna, men i detta skede tar undervisningen inte ställning till några teorier om hur världen har kommit till. Trots att läroplansgrunderna inte tar in evolutionen som sådan i målet för eller innehållet i undervisningen i religion (religioner) möter eleverna temat i årskurserna 6—9 när de behandlar De heliga skrifterna och världens uppkomst i dessa. I grunderna nämns "Bibeln / De heliga skrifterna" som en studiehelhet i religionsundervisningens innehåll. Innehållet i denna studiehelhet omfattar följande lärandeobjekt som behandlar evolutionen: världens uppkomst och utveckling, religionens och kulturens utveckling samt människan som en etisk varelse. På någon annan punkt behandlas inte några teorier om evolutionen eller världens uppkomst. I gymnasiet analyseras frågan däremot mycket ingående.

Enligt de gällande grunderna för läroplanen (2004) studeras naturens strukturer och dimensi-

oner inom fysiken i årskurserna 7—9 i den grundläggande utbildningen. I detta sammanhang kan också världsalltets uppkomst behandlas enligt teorin om en urexplosion. Utifrån förordningen om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen (422/2012) ska den kunskap som lärs ut stå på vetenskaplig grund. Religiösa uppfattningar om världens eller världsalltets uppkomst är inte några teorier utan berättelser om världens uppkomst godtagna inom olika religioner. De kan således inte heller lyftas fram som alternativa teorier om världsalltets uppkomst.

I religionsundervisningen granskas världens uppkomst med utgångspunkt i människan och hennes verksamhet och inte som ett naturvetenskapligt fenomen. I de högre årskurserna inom den grundläggande utbildningen kommer alternativa uppfattningar om världens uppkomst fram vid diskussionerna och inte i målen eller innehållet så som det framkommit ovan. Uppfattningarna om världens uppkomst presenteras sådana som de är. I fråga om Bibelns berättelser presenteras skapelseberättelsen nedtecknad som en historisk förklaring av världens uppkomst för den tidens människor, inte som en berättelse som vetenskapligt redogör för världens uppkomst. På basis av den senaste vetenskapliga forskningen är det inte skäl att ändra behandlingen av världens uppkomst i religionsundervisningen i den grundläggande utbildningen.

Helsingfors den 13 maj 2013

Undervisningsminister Jukka Gustafsson